

RAADSVOORSTEL

ter besluitvorming in de raad

Zaaknummer	335413	Datum Raadsvergadering	15-12-2025
Onderwerp	Preventie- en handhavingsplan middelengebruik gemeente Montfoort	Datum commissievergadering	02-12-2025
Portefeuillehouder	Burgemeester P.J. van Hartskamp - de Jong Wethouder C. van Dalen		
Raadscommissie	Bestuur, Financiën en Samenleving		

Voorstel

1. Het 'Preventie- en handhavingsplan middelengebruik gemeente Montfoort' vast te stellen.

Kernboodschap

In de gemeente Montfoort is sprake van zorgwekkende cijfers met betrekking tot alcoholgebruik (en andere middelen), met name bij jeugd. Het is nodig om hier wat tegen te doen. Om invulling te geven aan de beleidsdoelstellingen (zoals benoemd in de Nota Gezondheidsbeleid, het Integraal Veiligheidsplan, het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein en het Vitaliteitsakkoord), en om te voldoen aan de wettelijke verplichting uit de alcoholwet, is het Preventie- en handhavingsplan middelengebruik gemeente Montfoort opgesteld.

Bijlage(n)

- Preventie- en handhavingsplan middelengebruik gemeente Montfoort

Aanleiding

In de gemeente Montfoort wordt bovengemiddeld veel alcohol gedronken. Zorgwekkende cijfers omtrent alcoholgebruik en andere middelen, voornamelijk bij jeugdigen, vereisen actie. De wettelijke verplichting vanuit de Alcoholwet dwingt de gemeente tot het opstellen van een preventie- en handhavingsplan voor de aanpak hiervan. Beleidsdoelstellingen moeten worden gekoppeld en ingevuld om deze problematiek effectief aan te pakken. Daarnaast wijst onderzoek op het belang van een integrale aanpak van middelengebruik. De Alcoholwet verplicht gemeenten om elke vier jaar een Preventie- en handhavingsplan (PHP) alcohol op te stellen. Dit plan bevat de hoofdpunten van het beleid voor de preventie van alcoholgebruik (met name onder jongeren) en voor de handhaving van de Alcoholwet. Het laatste PHP van de gemeente Montfoort dateert uit 2014, een update is dus nodig.

Uit de participatie die gedaan is voor de totstandkoming van dit plan, blijkt dat praktijkobservaties wijzen op een structureel probleem dat niet met één maatregel is op te lossen. Er is brede maatschappelijke bereidheid is om alcoholgebruik onder jongeren aan te pakken. Tegelijk is er behoefte aan een integrale aanpak waarin ouders, scholen, verenigingen, horeca en overheid gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen. Alleen dan kan er effectief worden gewerkt aan het terugdringen van alcoholgebruik onder jongeren.

Gewenst resultaat

Een duidelijk en vastgesteld plan voor de aanpak van middelengebruik, waarin preventie, handhaving en educatie samenkomen. Het doel is het terugdringen van (problematisch) middelengebruik, met een specifieke focus op het (overmatig) alcoholgebruik van jongeren. Met behulp van het plan kan worden toegezien op de naleving van de Alcoholwet.

Argumenten / Toelichting

1.1 Naleving wet en regelgeving, voldoen aan de wettelijke verplichting

Het vaststellen van een Preventie- en handavingsplan is noodzakelijk om te voldoen aan de wettelijke verplichting vanuit de Alcoholwet. Naast deze wet zijn er nog meer kaderstellende en wetgevende regels waar de gemeente aan moet voldoen. Voor horeca, evenementenorganisatoren en detailhandel gelden eveneens regels waar, gezien de gedane onderzoeken, niet altijd aan gehouden wordt.

1.2 Het huidige Preventie- en handavingsplan alcohol dateert uit 2014, het plan is verouderd en voldoet niet meer aan de huidige eisen en inzichten.

Het plan is verouderd. Ook de cijfers met betrekking tot middelengebruik zijn dusdanig veranderd dat een update noodzakelijk is. Bovendien zijn er in de afgelopen tien jaar verschillende middelen bijgekomen. Denk hierbij aan andere typen harddrugs, maar ook aan de opkomst van het vaperen.

1.3 Er is een noodzaak voor een integrale aanpak

Overmatig middelengebruik, vooral onder jongeren, is problematisch en vereist een gecoördineerde aanpak. Het Trimbos-instituut benoemt vier belangrijke pijlers voor een effectieve aanpak:

1) Fysieke en sociale omgeving

Aan de ene kant is het nodig om de beschikbaarheid van alcohol te beperken. Dit kan bijvoorbeeld door de directe, fysieke omgeving van een school of sportvereniging alcoholvrij te maken en/of de zichtbaarheid van alcohol te verminderen.. Aan de andere kant is het van belang om de sociale omgeving te beïnvloeden door de norm rondom alcohol te veranderen, bijvoorbeeld met campagnes zoals NIX18 en BOB.

2) Regelgeving en handhaving

Voorbeelden van regelgeving: de wettelijke leeftijdsgrens voor alcoholverkoop en de eis dat leidinggevendenden in de horeca een Diploma Sociale Hygiëne moeten hebben. Onder 'handhaving' verstaan we het houden van toezicht op de uitvoering van de wettelijke regels.

3) Voorlichting en educatie

Met voorlichting wordt de kennis over de risico's van alcoholgebruik vergroot. Dit draagt bij aan gedragsverandering. Voorlichting en educatie hebben pas echt effect in combinatie met andere interventies, zoals het beperken van de beschikbaarheid van alcohol en handhaving van de uitvoering van de wet.

4) Signalering, advies en ondersteuning

Deze pijler komt in beeld als iemand, ondanks alle preventieve inspanningen, toch door alcoholgebruik in de problemen (dreigt te) raken. Vroegtijdig signaleren van deze problemen en vervolgens adequaat handelen, kan voorkomen dat problemen verergeren en dat zwaardere zorg nodig is.

Uit verschillende onderzoeken blijkt geen voorkeur voor één van bovengenoemde interventies. De meerwaarde zit hem juist in het gelijktijdig inzetten van de verschillende interventies op zowel preventie, handhaving als educatie. In het PHP, waarin het gaat over het voorkomen van (overmatig of problematisch) alcoholgebruik komen de eerste drie pijlers sterk naar voren. De vierde pijler is meer reactief dan proactief, en valt daarmee niet onder preventie en handhaving.

1.4 Aanpak van problematisch overmatig middelengebruik om de negatieve effecten op de gezondheid terug te dringen.

Middelengebruik brengt diverse gezondheidsrisico's met zich mee:

- Alcoholgebruik leidt tot lichamelijke, mentale en maatschappelijke problemen. De schade hangt vooral af van de hoeveelheid alcohol, waarbij zelfs licht en matig gebruik al problemen zoals hartritmestoornissen en kanker kunnen veroorzaken. Voor jongeren zijn de gevaren groter, met directe en langetermijneffecten zoals verstoorde hersenontwikkeling en verhoogd risico op verslaving.
- Roken is een vermijdbare, levensbedreigende gewoonte en leidt op korte termijn vooral tot verslaving. Op de lange termijn veroorzaakt roken verschillende ziekten en verkort het de levensduur met gemiddeld 10 jaar. Rokers lopen een verhoogd risico op tal van aandoeningen, waaronder longziekten en hart- en vaatziekten.
- Drugsgebruik brengt gezondheidsrisico's met zich mee, waarbij de specifieke effecten per middel variëren. Korte termijn gevolgen omvatten gezondheidsincidenten door bijvoorbeeld vervuilde drugs of overdoses. Langetermijneffecten kunnen lichamelijke en psychische problemen, en afhankelijkheid en maatschappelijke ontwrichting omvatten.

Middelengebruik, zoals roken, alcohol en drugs, veroorzaakt dus aanzienlijke gezondheidsschade en heeft brede maatschappelijke gevolgen. Het gebruik van alcohol, drugs en tabak is voor jongeren extra schadelijk, omdat het de normale ontwikkeling van het brein kan belemmeren en de gezondheid (ernstig) kan schaden. Verantwoord gebruik is cruciaal voor een gezonde levensstijl, en gezien de risico's urgent.

Het PHP adresseert de gezondheidsgevolgen van middelengebruik en streeft naar het bevorderen van een gezonde levensstijl, wat aansluit op de gemeentelijke doelstellingen die eerder zijn vastgesteld in het beleid van de Gemeente (zoals benoemd in de Nota Gezondheidsbeleid, het Integraal Veiligheidsplan, het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein en het Vitaliteitsakkoord).

1.5 Combinatie van educatie en regelgeving en handhaving sorteert het maximale effect.

Een deel van de in het PHP genoemde activiteiten, worden reeds uitgevoerd. Met name op het gebied van voorlichting en educatie is er veel inzet gepleegd de afgelopen jaren. Dit gebeurt meestal met incidentele middelen, waardoor de gewenste structurele en integrale aanpak maar deels ten uitvoering komt. Een aanpak is immers pas echt effectief, wanneer educatie wordt gecombineerd met regelgeving en handhaving.

1.6 Er is draagvlak voor een gezamenlijke aanpak

Uit de participatie met een klankbordgroep van belangrijke stakeholders kwam duidelijk de wens voor een gezamenlijk gedragen aanpak, en ook het doel om te streven naar een volledig alcoholvrije jeugd tot 18 jaar werd unaniem gesteund. Volgens de deelnemers is samenwerking essentieel en is preventie pas echt effectief als alle partijen meedoen. De overheid zet hierin de kaders, maar de uitvoering ligt ook zeker bij maatschappelijke partners.

Kanttekeningen en alternatieven

1.1. Een andere focus is mogelijk.

Doelstellingen: Er zijn verschillende alternatieve doelstellingen mogelijk die in overweging kunnen worden genomen. Een voorbeeld is i.p.v. de focus te hebben op alcohol ons meer te focussen op het gebruik van drugs.

Doelgroep: Hoewel de focus nu ligt op jongeren, kan overwogen worden om het plan te verbreden of juist specifieker te maken voor bepaalde subgroepen binnen de jongeren.

Andere aanpak: Er zijn verschillende aanpakken mogelijk, zoals meer nadruk op educatie of juist strengere handhaving. De keuze van aanpak moet gebaseerd zijn op wat het meest effectief is binnen de beschikbare middelen en capaciteit.

1.2. Er zijn beperkte handhavingscapaciteit en financiën beschikbaar.

De huidige beschikbare financiële middelen zijn beperkt, wat een uitdaging kan vormen bij de uitvoering van het Preventie- en Handhavingsplan. Ditzelfde geldt ook voor de handhavingscapaciteit, die op het moment zeer beperkt is. Indien de gemeente wenst in te zetten op toezicht en handhaving, is dit immers afhankelijk van de beschikbare capaciteit.

Voor de boa's in dienst bij de gemeente Montfoort is het lastig om sommige controles uit te voeren binnen de eigen gemeentegrenzen, zonder herkend te worden. Om dit goed te kunnen doen, is het nodig om te werken met externen. Aanvullende afspraken omtrent inhuur en/of met inzet van toezichthouders uit buurgemeenten zijn daarom noodzakelijk om het PHP goed te kunnen uitvoeren.

Financiën

Het vaststellen van het plan heeft geen directe financiële gevolgen. Echter, aan de inzet en aanpak zoals beschreven in het plan (welke nog verder worden uitgewerkt in uitvoeringsplannen), zijn wel kosten verbonden. Deze kosten kunnen slechts deels worden gedekt uit bestaande budgetten, specifiek die van reguliere werkzaamheden, waarvoor geen extra budget nodig is.

Juridische gevolgen

Met het vaststellen van dit plan voldoet de gemeente Montfoort aan de wettelijke verplichting vanuit de Alcoholwet. Verder zijn er geen juridische consequenties verbonden aan het vaststellen van dit plan. Het biedt wel een kader voor toekomstige juridische handhaving op/van middelengebruik.

Planning en aanpak

Na de vaststelling van het plan zullen er concrete acties worden ondernomen op basis van de vastgestelde doelstellingen en maatregelen. Er zal een nauwe samenwerking plaatsvinden tussen het sociaal domein en veiligheid om de effectiviteit van de maatregelen te waarborgen. Jaarlijks wordt er een uitvoeringsplan opgesteld en geëvalueerd, zodat er bijgestuurd kan worden waar nodig.

In de aanpak op middelengebruik willen we gericht inzetten op preventie onder jongeren en jongvolwassenen. De gemeente kan dit niet alleen. We hebben onze partners nodig bij de aanpak van middelengebruik. Het is daarom belangrijk dat we de komende jaren goed blijven samenwerken met onze partners en dat ieders rol duidelijk is.

Communicatie / Participatie

In 2024 is er een onderzoek uitgevoerd in de gemeente Montfoort, waarin een analyse is gemaakt van de huidige situatie rondom middelengebruik en waarin verschillende richtingen voor preventie en handhaving in uiteen zijn gezet. In dit onderzoek zijn verschillende partijen (zoals GGDrU, Trimbos, Jeugdteam, Coöperatie Montfoort-Linschoten Gezond, scholen, sportverenigingen en lokale ondernemers) betrokken om hun perspectieven en behoeften in kaart te brengen.

Naast dit onderzoek is er een klankbordgroep opgericht om met elkaar te sparren over de aanpak van middelengebruik in de gemeente Montfoort. Deze groep bestaat uit vertegenwoordigers uitgenodigd van verschillende partijen uit de samenleving: voortgezet onderwijs, Jeugdteam, SWOM, huisartsen, kerken, sportverenigingen, horeca, evenementenorganisaties, politie, gemeente, GGDrU en Jellinek. Een selectie hieruit is, naast de deelname in de klankbordgroep, nog iets nauwer betrokken geweest bij de totstandkoming van het Preventie- en handhavingsplan.

Na vaststelling van het plan zal er een terugkoppeling plaatsvinden naar alle betrokken partijen. Ook gaan we aan de slag met een uitvoeringsplan. Er zijn bijna ontelbare mogelijkheden, maar niet alles is even effectief en/of haalbaar. Natuurlijk moet de aanpak ook passen bij de lokale situatie in de gemeente Montfoort. De klankbordgroep wordt daarom ook bij het vervolg betrokken, om het uitvoeringsplan en de bijbehorende acties zo effectief mogelijk te maken. Immers, samen hebben we de meeste impact op het terugdringen van middelengebruik onder jongeren.

Relatie met duurzaamheid / Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Het plan draagt bij aan een duurzame aanpak en cultuurverandering binnen de gemeente. Door in te zetten op preventie en het bevorderen van een gezonde leefstijl, draagt het bij aan het maatschappelijk welzijn van de inwoners.

Toets inclusiviteit

Het plan geldt voor iedere inwoner van Montfoort, met een specifieke focus op minderjarigen. Dit is omdat jongeren extra kwetsbaar zijn voor de negatieve effecten van alcohol- en middelengebruik. Het plan zorgt ervoor dat alle betrokkenen, ongeacht hun achtergrond, toegang hebben tot de preventie- en handhavingsmaatregelen.

Montfoort, 4 november 2025

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN MONTFOORT,
de secretaris, de burgemeester,

M.H. van der Veer

mr. P.J. van Hartskamp-de Jong

RAADSBESLUIT

In de openbare vergadering van 15 december 2025 heeft de gemeenteraad besloten:

1. Het 'Preventie- en handhavingsplan middelengebruik gemeente Montfoort' vast te stellen.

de griffier,

de voorzitter,

mr. S.G. Meijer

mr. P.J. van Hartskamp-de Jong